

Регіональні особливості електоральної активності, представлені в таблиці 7, засвідчують, що найнижчий показник тих, хто, можливо, не братиме участі у виборах у Західному та Південному регіонах. Порівняно із серпнем – початком вересня частка тих, хто зараз не пішов би голосувати, зросла в м. Києві до 15% та АР Крим (з 11 до 17%).

Традиційно високий показник тих, хто висловлює готовність голосувати на виборах, серед мешканців Західного регіону. Таким чином, найбільш потенційно активними протягом останніх двох місяців виявляються Західний, Центральний та Північний регіони (найвищий рівень тих, хто впевнений, та невисокі показники тих, хто ще не визначився).

Таблиця 7

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
„Чи збираєтеся Ви взяти участь у виборах до Верховної Ради України, які повинні
відбутися в 2006 році?“, %, залежно від регіону проживання**

(жовтень 2005 р.)

	Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Так, упевнений	84	64	70	59	66	56	59
Скоріше за все, так	8	19	11	22	14	21	23
Скоріше за все, ні	1	7	4	8	4	7	8
Упевнений, що ні	3	4	8	5	4	10	7
<i>Ще не знаю</i>	4	6	7	6	13	7	3

Більш активними виборцями, відповідно до наданих відповідей, можна вважати мешканців малих населених пунктів та сільської місцевості. Так, серед опитаних на селі 72,2% висловили тверду впевненість у тому, що братимуть участь у голосуванні, серед мешканців смт – таких 77% тощо. Натомість серед опитаних в обласних центрах впевнених у тому, що голосуватимуть, 55%, в містах з населенням понад 100 тис. – 56%.

Умовний рейтинг партій-кандидатів на місця у Верховній Раді. Динаміка електоральних орієнтацій

За даними проведеного опитування на середину грудня рівень електоральної підтримки політичних партій виглядав таким чином: найбільшою підтримкою користується Партія регіонів, за яку готові були б проголосувати 24% опитаних. Друге та третє місця поділяють БЮТ, який отримав підтримку 13% опитаних та Блок, створений на базі НСНУ, з 13%. Рівень електоральної підтримки інших політичних партій виглядає таким чином (див. табл. 8):

Таблиця 8

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
„Якби вибори до Верховної Ради України відбувалися у найближчу неділю,
то за яку партію Ви б проголосували?“, %**

(грудень 2005 р.)

	<i>Серед всіх</i>	<i>Серед тих, хто прийде на вибори та визначився</i>
Партія Регіонів (В. Янукович)	23,9	29,6
Політичний блок Ющенка “Наша Україна”	13,3	16,5
Блок Юлії Тимошенко (Ю. Тимошенко)	13,0	16,1
Соціалістична партія України (О. Мороз)	7,0	8,6
Комуністична партія України (П. Симоненко)	6,5	8,0
Народний блок Литвина „МИ” (В. Литвин)	2,9	3,6
Прогресивна соціалістична партія України (Н. Вітренко)	1,9	2,3
Всеукраїнське політичне об’єднання „Жінки за майбутнє” (В. Довженко)	1,7	2,1
Партія Зелених України (В. Кононов)	1,3	1,6
Соціал-демократична партія України (об’єднана) (В. Медведчук)	0,5	0,6
Український народний блок Костенка–Плюща (Ю. Костенко)	0,5	0,6
Народно-демократична партія України (В. Пустовойтенко)	0,4	0,5
Партія „Грудова Україна” (В. Коновалюк)	0,2	0,3
<i>Інша</i>	<i>1,4</i>	<i>1,8</i>
<i>Не підтримую жодну</i>	<i>6,4</i>	<i>7,8</i>
<i>Ще не визначився</i>	<i>14,8</i>	
<i>Не братиму участі у виборах</i>	<i>4,3</i>	

На середину грудня до партій, які здатні подолати 3% бар’єр можна віднести шість політичних сил, а саме: Партію Регіонів (23,9% від всіх опитаних), Блок Ющенка „Наша Україна” (13,3%), БЮТ (13,0%), КПУ, СПУ та блок Литвина. Шанс подолати 3-х відсотковий бар’єр має ПСПУ.

Таблиця 9

Динаміка електоральних уподобань населення України, %

	12/ 2004	02/ 2005	03/ 2005	05/ 2005	06/ 2005	08-09/ 2005	10/ 2005	12/ 2005
Партія регіонів	24,3	20	11,1	14,5	16	14,2	20,0	23,9
Блок Юлії Тимошенко	3,0	8	8,7	11,3	14	9,9	13,8	13,0
Блок Ющенка „Наша Україна”	38,8	38	24,5	22,4	24	11,0	12,3	13,3
Соціалістична партія України	5,3	3	2,5	4,3	4	6,6	8,9	7,0
Комуністична партія України	5,8	4	2,7	4,7	5	7,1	6,7	6,5
Народний блок Литвина „МИ”	1,0	1	1,3	2,1	3	2,6	5,2	2,9
Блок Наталії Вітренко	1,5	5	2,9	2,4	3	2,8	3,0	1,9
ВПО „Жінки за майбутнє”	0,8	1	0,5	1,2	2	1,0	1,3	1,7
Партія Зелених України	1,3	1,6	0,4	1,0	0,5	1,5	1	1,3
Соціал-демократична партія України (об'єднана)	1,5	2	0,9	1,6	1	2,5	1,4	0,5
Український народний блок Костенка–Плюща	–	–	0,3	0,3	0,5	0,4	1,4	0,5
Політична партія „Трудова Україна”	1,1	1	0,4	0,5	0,6	0,8	0,4	0,2
Народно-Демократична партія України	0,5	1	0,4	0,7	0,3	0,4	0,4	0,4
<i>Важко відповісти</i>	1,3	3	38,6	21,4	16,6	21,1	13,0	14,8
<i>За іншу партію</i>	2,8	-	-	1,3	0,6	0,9	1,3	1,4
<i>Проголосую проти усіх</i>	5,9	-	2,0	2,2	3	3,9	4,6	6,4
<i>Не буду брати участі у виборах</i>	3,9	11	5,7	5,7	3	4,4	3,3	4,3

* У грудні 2004 р. та лютому 2005 р. визначався індикатор „Блок політичних партій „Наша Україна”, поряд з назвою партії стояло прізвище В. Ющенка („почесний голова В. Ющенко”).

** Під цією назвою певний час виступала Партія „Реформи і порядок” В. Пинзеника.

Як і в попередніх дослідженнях було продовжено дослідження потенціалу лідерів політичних сил, шляхи вимірювання рейтингу „іменних блоків”. На майбутніх парламентських виборах та виборах до місцевих рад політичні сили будуть намагатися якомога ефективніше використовувати потенціали своїх лідерів як своєрідних „локомотивів”, завданням яких стане „витягування” привабливості й популярності партії.

За умов переформатування списку партій у список іменних передвиборних блоків, коли блок використовує ім'я лідера, відбувається деяка переорієнтація електоральних уподобань населення.

Продовжуючи досліджувати те, яким чином прізвище лідера здатне вплинути на рейтинг тієї чи іншої політичної сили, ми поставили низку запитань, метою яких є виявлення деяких можливих варіацій електоральних уподобань.

У жовтні 2005 р. до переліку запитань були включені індикатори, котрі досліджували ставлення населення до можливості участі у виборах двох іменних блоків, лідерами яких були б попередні Президенти України.

Так, теоретичну згоду підтримати на майбутніх виборах іменний блок Л. Кравчука висловили загалом 7%, однак лише 1% опитаних впевнені, що зроблять *саме такий вибір*.

Таблиця 10

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
„Чи готові Ви підтримати на виборах до Верховної Ради України
політичний блок Леоніда Кравчука?“, %**

(жовтень 2005 р.)

Так, впевнений(а), що підтримаю	1	7
Скоріше за все, підтримаю	6	
Скоріше, не підтримаю	16	77
Точно, не буду підтримувати	61	
<i>Важко відповісти</i>	16	

Вкрай малою виявилася підтримка іншого гіпотетичного блоку, який очолив би попередній президент Л. Кучма.

Таблиця 11

**Розподіл відповідей респондентів на запитання:
„Чи готові Ви підтримати на виборах до Верховної Ради України
політичний блок Леоніда Кучми?“, %**

(жовтень 2005 р.)

Так, впевнений(а), що підтримаю	1	2
Скоріше за все, підтримаю	1	
Скоріше, не підтримаю	12	87
Точно, не буду підтримувати	75	
<i>Важко відповісти</i>	11	

Якби політичний блок на основі Партії регіонів очолила Раїса Богатирьова, його могли б підтримати 13% опитаних, причому впевнені, що проголосували б за такий блок, лише 5%, що значно менше від тієї електоральної підтримки, котру має партія на чолі з В. Януковичем.

Таблиця 12

Розподіл відповідей респондентів на запитання:
„Чи готові Ви підтримати на виборах до Верховної Ради України політичний блок на основі Партії регіонів, якщо його очолить Раїса Богатирьова, а не Віктор Янукович?“, %

(жовтень 2005 р.)

Так, впевнений(а), що підтримаю	5	13
Скоріше за все, підтримаю	8	
Скоріше, не підтримаю	14	65
Точно, не буду підтримувати	51	
<i>Важко відповісти</i>	22	

Громадські оцінки чесності та прозорості наступних виборів

Результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що в українському суспільстві існує велика недовіра до спроможності забезпечити демократичну процедуру проведення виборів. Дві третини виборців (65%) вважають, що політична боротьба під час майбутньої передвиборної кампанії буде вестись переважно нечесно і підступно, і лише 22% вважають, що політична боротьба буде чесною та коректною (див. табл. 13). Ці дані виглядають доволі песимістично, хоча і краще, ніж у попередні місяці. До того ж, якщо порівняти їх із даними річної давності, то ми зможемо побачити, що вони нагадують подібні очікування, які були перед останніми президентськими виборами.

Таблиця 13

Розподіл відповідей респондентів на запитання: „Як Ви вважаєте, політична боротьба під час майбутньої передвиборної кампанії * буде вестись переважно коректними, чесними методами, чи навпаки, нечесно і підступно?“, %

	Лютий 2004 р.	Жовтень 2005 р.	Грудень 2005 р.
Політична боротьба буде вестись переважно чесними і коректними методами	12	19	22
Політична боротьба буде вестись переважно нечесно і підступно	67	60	65
<i>Важко відповісти</i>	21	21	13

* У лютому 2004 р. під час проведення президентської передвиборної кампанії.

Оцінки парламентської кампанії напряду залежать від електоральних симпатій опитаних респондентів. Найбільш негативно та песимістично схильні оцінювати парламентську кампанію респонденти, які підтримують КПУ. Високий показник зневіри і серед тих, хто не збирається брати участі у виборах, та серед прихильників усіх без виключення опозиційних діючих владі сил.